

[Till Innehållet](#)

[Skolverket logotyp](#)

- [Innehåll A-Ö](#)
- [Lättläst](#)
- [Languages](#)
- [Sök](#)

Undervisning

[Förskolan](#)

- [Läroplan](#)
- [Förskollärarlegitimation](#)
- [Stöd i arbetet](#)
- [Inspiration och reportage](#)
- [Kompetensutveckling](#)
- [Forskning](#)

[Förskoleklassen](#)

- [Läroplan](#)
- [Kartläggning](#)
- [Lärar- och förskollärarlegitimation](#)
- [Stöd i arbetet](#)
- [Inspiration och reportage](#)
- [Kompetensutveckling](#)
- [Forskning](#)

[Fritidshemmet](#)

- [Läroplan](#)
- [Lärar- och förskollärarlegitimation](#)
- [Inspiration och reportage](#)
- [Kompetensutveckling](#)
- [Stöd i arbetet](#)
- [Forskning](#)

[Grundskolan](#)

- [Läroplan och kursplaner](#)
- [Bedömning](#)
- [Nationella prov](#)
- [Betyg](#)
- [IUP med omdömen](#)
- [Lärarlegitimation](#)

[Anpassade grundskolan](#)

- [Läroplan och kursplaner](#)
- [Bedömning](#)
- [IUP med omdömen](#)
- [Betyg](#)
- [Lärarlegitimation](#)

[Specialskolan](#)

- [Läroplan och kursplaner](#)
- [Bedömning](#)
- [Nationella prov](#)
- [IUP med omdömen](#)
- [Betyg](#)
- [Lärarlegitimation](#)

[Sameskolan](#)

- [Läroplan och kursplaner](#)
- [Bedömning](#)
- [Nationella prov](#)
- [IUP med omdömen](#)
- [Betyg](#)
- [Lärarlegitimation](#)

[Gymnasieskolan](#)

- [Läroplan, program och ämnen](#)
- [Bedömning](#)

- [Nationella prov](#)
- [Betyg](#)
- [Lärarlegitimation](#)

[Anpassade gymnasieskolan](#)

- [Läroplan, program och ämnen](#)
- [Betyg](#)
- [Lärarlegitimation](#)

- [Stöd i arbetet](#)

[Vuxenutbildningen](#)

- [Komvux i svenska för invandrare \(sfi\)](#)
- [Komvux på grundläggande nivå](#)
- [Komvux på gymnasial nivå](#)
- [Komvux som anpassad utbildning på grundläggande nivå](#)
- [Komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå](#)

[Dansarutbildningen](#)

- [Läroplan och kursplan](#)
- [Bedömning](#)
- [Betyg](#)
- [Nationella prov](#)

Skolutveckling

- [Leda och organisera](#)
- [Kvalitetsarbete](#)
- [Digitala nationella prov](#)
- [Säkerhet och krisberedskap](#)
- [Statsbidrag](#)
- [Forskning och utvärderingar](#)
- [Statistik](#)
- [Kurser och utbildningar](#)
- [Inspiration och stöd i arbetet](#)
- [Anordna och administrera utbildning](#)
- [Nationella skolutvecklingsprogram](#)

Regler och ansvar

- [Ansvar i skolfrågor](#)
- [Förändringar inom skolområdet](#)
- [Skollagen och förordningar](#)
- [Allmänna råd](#)
- [Sök förordningar och föreskrifter \(SKOLFS\)](#)
- [Så styrs skolan](#)
- [Lärar- och förskollärarlegitimation](#)
- [Barnkonventionen](#)

För dig som ...

- [Vill bli lärare](#)
- [Är arbetsgivare](#)
- [Är elev, förälder eller vårdnadshavare](#)
- [Är skolbibliotekarie](#)
- [Är studie- och yrkesvägledare](#)

Om oss

- [Kontakta oss](#)
- [Vår verksamhet](#)
- [Organisation](#)
- [Jobba hos oss](#)
- [Kalender](#)
- [Publikationer](#)
- [Nyhetsbrev och sociala medier](#)
- [Hantering av personuppgifter](#)
- [Öppna data](#)
- [Press](#)
- [Aktuellt](#)
- [Innehåll A-Ö](#)

- [Lättläst](#)
- [Languages](#)
- [Start](#)
- › Skolutveckling
- › [Inspiration och stöd i arbetet](#)
- › [Stöd i arbetet](#)
- › Organisera för studiehandledning inom komvux

Öppna innehållsförteckningen

Stäng innehållsförteckningen

- [Vad studiehandledning på modersmål kan innebära på vuxenutbildningen](#)
- [Om behovet av studiehandledning hos elever inom vuxenutbildningen](#)
- [Så kan huvudman och rektor organisera för en kvalitativ studiehandledning](#)
- [Har elever inom vuxenutbildningen rätt till studiehandledning på modersmål?](#)
- [Reflekterande frågor](#)
- [Mer stöd inom samma område](#)

Organisera för studiehandledning inom komvux

Innehållet beskriver studiehandledning ur ett rättighetsperspektiv utifrån behov hos elever och lärare. Du får exempel från olika verksamheter som beskriver förutsättningar samt samverkan och organisation. Materialet riktar sig till huvudman, rektor och utbildningsledare inom vuxenutbildningen.

Vad studiehandledning på modersmål kan innebära på vuxenutbildningen

Studiehandledning på modersmål är ett stöd till nyanlända och andra flerspråkiga elever. Detta stöd kan underlätta för dessa elever att uppfylla sina utbildningsmål. Studiehandledning har under olika beteckningar funnits i skolan sedan 1960-talet och beskrivs som den viktigaste pedagogiska stödåtgärden för nyanlända elever.

Du finner alla exempel och texter på denna sida med källor och i sin helhet i artikeln [Att organisera för studiehandledning på modersmål inom komvux av Jenny Hostetter, Nationellt centrum för svenska som andraspråk. Pdf, 139 kB, öppnas i nytt fönster.](#) (Pdf, 139 kB)

Exempel på hur studiehandledning på modersmål används i olika verksamheter

- Studiehandledare erbjuder stöd i övergången från gymnasieskola till vuxenutbildning för unga flerspråkiga elever. Exempelvis organiseras detta i form av en orienteringskurs vid ingången till vuxenutbildningen, där studiehandledaren kartlägger elevernas kunskaper och erfarenheter, handleder i studieteknik och stöttar i egenansvar och digital kompetens inför och parallellt med studierna.
- Studiehandledning på modersmål integreras med undervisningen inom kommunal utbildning i svenska för invandrare (sfi) för att eleverna ska kunna påverka innehållet i undervisningen, för att tydliggöra lärandemål, instruktioner och feedback från läraren samt för att ge eleverna ökad möjlighet att utvärdera undervisningsmoment. Studiehandledaren kan också kartlägga elevers behov inför undervisningsplanering, göra språkjämförelser och stärka den interkulturella förståelsen hos både elever och lärare.
- Studiehandledning på modersmål erbjuds inom yrkesutbildningar för elever som läser sfi eller svenska som andraspråk på grundläggande nivå. Syftet är att stödja elevens lärande i yrkesämnena på gymnasial nivå och att omväxlande på svenska och på modersmål förbereda eleven inför de kommunikativa krav som ställs inom utbildningen och i respektive bransch.
- Studiehandledare medverkar för att ge stöd på modersmål i fokusgruppsintervjuer med syfte att stärka elevdemokrati och ge underlag för pedagogiskt utvecklingsarbete. Studiehandledare stärker också skolans likabehandlingsarbete och andra övergripande uppdrag i läroplanen genom stöd på modersmål.
- Studiehandledare stödjer grundläggande läs- och skrivinlärning så att elever med begränsad erfarenhet av studier snabbare kan utveckla litteracitet på sitt modersmål parallellt med svenska.

Om behovet av studiehandledning hos elever inom vuxenutbildningen

Andelen utlandsfödda elever på vuxenutbildningen har ökat de senaste åren. Var och en som ingår i den statistiken har ett språk som fungerar för att tänka, för att kommunicera i olika situationer och för att lära. Parallellt med att en elev utvecklar sitt svenska språk till ett fungerande verktyg behöver den pedagogiska personalen på vuxenutbildningen dra nytta av det språk eleven redan behärskar för inlärningen av kunskaper, färdigheter och förmågor i olika ämnen.

- Ett skäl till det är att elevens lärsträcka inte ska förlängas i onödan.
- Ett annat skäl är att varje ämne innehåller texttyper, begrepp och språkliga krav som eleven knappast möter utanför det specifika ämnet och inte heller kan förväntas tillägna sig i språkundervisning utanför detta ämne.
- Ett tredje skäl är att rektorer och pedagogisk personal som ser elevens starkaste språk som en resurs i lärandet möjliggör för eleven att delta i undervisningen och planera och utvärdera sina studier.

Så kan huvudman och rektor organisera för en kvalitativ studiehandledning

Vuxenutbildningens tillgång till studiehandledare påverkas av huruvida kommunen har en central enhet där studiehandledare är anställda eller ej. Om en sådan enhet finns kan det stärka vuxenutbildningens möjlighet att anpassa studiehandledningen utifrån befintlig språksituation och elevbehov. Särskild kompetensutveckling kan dock krävas för studiehandledare inom sådana enheter i relation till just förhållanden och styrdokument inom vuxenutbildningen och studiehandledning för vuxna. En utmaning kan också vara att organisera samarbetet mellan lärare och enheten som tillhandahåller studiehandledning.

Under vilka förutsättningar ger studiehandledning på modersmål effekt på elevernas resultat?

Utifrån kvalitativa studier och lokala utvärderingar dras slutsatsen att studiehandledning har gynnsamma effekter för framförallt nyanlända elevers lärande och medverkar till en positiv elevidentitet. I regeringsutredningen "För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering" om modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål inom grundskolan anges att studiehandledning på modersmål "möjliggör lärande och kunskapsutveckling på elevernas egna villkor, oavsett vilket skolestadium de befinner sig".

Hur kan huvudman och rektor dra nytta av studiehandledning på modersmål i det systematiska kvalitetsarbetet?

För en fördjupad bild av elevers uppfattning och upplevelse av utbildningen kan fokusgruppsintervjuer genomföras med stöd av studiehandledare. Fokusgruppsintervjuer används regelbundet inom verksamheter i flera kommuner för att arbetslag, rektor och huvudman ska få ett bra underlag för analys och utvecklingsarbete. Studiehandledaren kan i det här arbetet själv leda eller assistera i utvärderande fokusgruppsintervjuer i språkgrupper där eleverna får möjlighet att växla mellan svenska och modersmål för att förstå och göra sig förstådda. På liknande sätt kan studiehandledare finnas med på studeranderåd och vid andra arenor för elevdemokrati för att stödja flerspråkiga elever i att förstå mötesformer och föra sin talan.

Har elever inom vuxenutbildningen rätt till studiehandledning på modersmål?

Huvudmans skyldighet att erbjuda studiehandledning på modersmål ser olika ut i olika skolformer och skiftar även inom skolformer. I grundskolan och motsvarande skolformer, samt inom gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan är studiehandledning på modersmål en stödsats som elever har rätt till vid behov.

För de flesta eleverna inom vuxenutbildningen är studiehandledning på modersmål inte en lagstadgad rättighet. I förordningen om vuxenutbildning står att studiehandledning på ett språk som eleven behärskar kan tillhandahållas elever inom kommunal vuxenutbildning. Studiehandledning på modersmål öppnar emellertid möjligheter i fråga om att möta varje elev utifrån individuella behov och förutsättningar.

[Svensk författningssamling, SFS 2011:1108, 2 kap. 17 a § Länk till annan webbplats.](#)

Reflekterande frågor

Samtala kring er verksamhets nuläge i fråga om studiehandledning på modersmål.

1. Vilka resurser finns? Vad saknas?
2. Är kunskapen om studiehandledning på modersmål tillräcklig hos er som huvudman eller inom verksamhetens ledning?
3. Inom vilka delar av er verksamhet kan ni urskilja behov av studiehandledning på modersmål hos eleverna, till exempel utifrån problematik kring måluppfyllelse eller avbrott från studierna?

Formulera ett önskeläge i fråga om studiehandledning på modersmål inom er verksamhet.

1. Hur skulle studiehandledning kunna fungera i er verksamhet? Resonera kring de olika exempel som nämns i artikeln. Vilka resurser krävs som ni inte har idag? Vad behöver byggas upp i fråga om kompetens och organisering?
2. Hur skulle samarbetet mellan studiehandledare och lärare kunna organiseras?
3. Finns det uppdrag i läroplanen som är utmanande för er verksamhet och där studiehandledning på modersmål skulle kunna stödja rektor och lärare?

Formulera åtgärder och agerande utifrån det önskeläge ni beskrivit.

1. Vad behöver hända på huvudmannanivå för att ni ska närma er det önskeläge ni beskrivit?
2. Vad behöver hända på rektorsnivå?
3. Vem i verksamheten kan få ansvar att driva arbetet kring studiehandledning på modersmål vidare och vilka åtgärder behöver vidtas i arbetet?

Mer stöd inom samma område

Innehållet på denna sida ingår i ett stödmaterial för studiehandledning på modersmål inom komvux.

[Samarbeta kring studiehandledning inom komvux](#), för lärare och studiehandledare på modersmål

[Ge studiehandledning på modersmål inom komvux](#), för studiehandledare på modersmål

Senast uppdaterad 07 mars 2024

- [Vad studiehandledning på modersmål kan innebära på vuxenutbildningen](#)
- [Om behovet av studiehandledning hos elever inom vuxenutbildningen](#)
- [Så kan huvudman och rektor organisera för en kvalitativ studiehandledning](#)
- [Har elever inom vuxenutbildningen rätt till studiehandledning på modersmål?](#)
- [Reflekterande frågor](#)

- [Mer stöd inom samma område](#)

Relaterat

Stöd i arbetet

[Ge studiehandledning inom komvux](#)

Stöd i arbetet

[Samarbeta kring studiehandledning inom komvux](#)

- [Start](#)
- › Skolutveckling
- › [Inspiration och stöd i arbetet](#)
- › [Stöd i arbetet](#)
- › Organisera för studiehandledning inom komvux

/

[Till toppen](#)